

פַּלְדָּס לְהִלְלָה

← צעלוון שבועי באידיש ע"י יהודא זבולון הלוי קליטניך ←

ג'ליין 475 [שנה י']

פרק ל"ד ל"ד תשע"ט

מען קען דאס אלעס פארענטפערן לוייט וואס חז"ל זאגן אברהם אבינו האט גזועאט איך האב גזען אין מינע שטערן – זיינע מזלות – או איך וועל נישט האבן קינדרער, האט אים דער אויבערשטער געזאנט דאס איז וויל דיין שטערן איז אין מערב, גוט! איך וועל דאס ליגען אין מזורה וועסטו שיין האבן קינדרער, דאס מינט דער פסוק וויצא ארטו הוהצָה, דער אויבערשטער האט געגעמען די שטערן פון זיין פלאץ איז ערבען און דאס געליגט איז מזורה, דעריבער ויאמר הבט נא השמיימה ערבען און דאס געליגט איז מזורה, זאגט דער אויבערשטער "נא" איך בעט דיר הבט השמיימה קוק יעצעט אויפן הימל, וועסטו זען דיניינע שטערן איז מזורה, און וועסט האבן קינדרער, וועגן דעם איז געועען נאכמאאל ויאמר לוי: וועגן האבן קינדרער, כה יהעה ורעד. (דברי שאול – ר' שאול מלויינבאך פירדא תקנ'ד)

פארוואס שמייען ואחרי און נישט אונכרי? נס את הגוי אשר יעבדו דן אונכרי בון ציאו ברבש גדול! (טו יד) עס איז שועער פארוואס שטייט ואחרי בון ציאו און נישט ואחרי בון ציאו ברבש גדול? נאר אין אונפאגן פסוק איז מען מרומ צו דר מצרום וויעס שטיין דן אונכרי, מיליא שטייט איז יוד' כי מرمז זיין ואחרי איז נאר צען מכות ציאו ברבש גדול, און דן אונכרי וועט טאקווען זיין צען מכות. (יד שאול ר' שאול הכהן)

פארוואס דארף דער אויבערשטער זאגן הגוי אשר יעבדו דן אונכרי וגם את הגוי אשר יעבדו דן אונכרי וגם את הגוי אשר יעבדו דן אונכרי ואחרי בון ציאו ברבש גדול: (טו יד) לכארה איז שועער וואס דארף דער אויבערשטער דערצ'ילן פאר אברהם וגם את הגוי אשר יעבדו דן אונכרי, וואס איז דאס נוגע פאר אברהם, דער עיקר דארף אברהם וויסן איז ואחרי בון ציאו ברבש גדול? נאר עס איז דא די קשיא פון רמבעם און רבא"ד פארוואס וועלן די פעלקער בעקומען א עונש פאר שלangan די אידן ווען דער אויבערשטער האט איז גוזר געועען איז די איד זאל זיין אונטערטעןיג אונטערער דידי גוים? און דער אווח"ח הקענטפערט איז זיין ספר חפץ ה איז די גוים האבן רעכט נאר אויב די אידן היטן נישט די תורה ומצוות, אבער אויב די אידן היטן די תורה ומצוות און די גוים פיניגן זיין, איז דאס נאר וועגן זיער אומזיטן שנאה צום איד, און פארדים וועלן זיין בעקומען זיער עונש, וויל דאס איז נישט געועען דער רצון ה. איז איז מען עצט איז דער אויבערשטער שטראפט די פעלקער מינט דאס איז אידן היטן די תורה ומצוות, אונכרי וועט אוירק אונכרי, און אויב דעם וועגן דיין שכר אויב דעם געבערגיג, וויל אשר השמעו, פארוואס? וויל אונכרי: דאס האב איך אלין געזאגט. (אמרי יהודה בערזאן) לוייט דעם קען מאן דא זאגן: אברהם האט געבערגיג אונכרי אמרנה אויף די וועלט, קומט אים שכר פאר דעם, און אמונה וואס איז אונכרי האט דאך דער אויבערשטער אלין געזאגט, איז דא לא תלין דעריבער מזע מען גליק באצאלן, דאס שטייט אל תירא אברם, דארפסט נישט מורה האבן וועגן דיין שכר אויף די וועלט, וויל אונכרי וואס איז אמונה, מנגן לך, וועט דיר באשיצן און דעריבער וועסטו האבן שכר, און אויף דעם וואס דו טראקטס איז דאס וועט אוועקענעמען פון דיין שכר אויף יונגע וועלט, שברך הרבה מאה, וועסט האבן דארטן אויך אסאך שכר. [אי גוט די לשון שברך בעולם הזה און עולם הבא המו"ל. (הוסף הלוי מבני הר' יוסף הלוי קליטניך נ"י)]

פרק טון א ווינקל און הלכה – בשר בחלב:

איסור בשר בחלב איז נאר בי חלב תורה און בשר טהורה ר' הילכה שטייט איז (ו"ד סי פ"ז סי' ס"ג) אינו נהג אלא בשר חממה טהורה, און דאס איז אמשנה פ' כל הבשר (ו' קמ') בשר חממה טהורה בחלב חממה טהורה אסור לבשל ואסור בהנאה – אינטראנסט איז או דא שטייט נישט די איסור פון אבליה, וויל עס דערמאט נאר אסור לבשל ואסור בהנאה, אבער עס איז פשט או עס איז אסור באכילה – בשר חממה טהורה ומותר בהנאה. זעם מען איז נאר ווען די חלב און בשר וועגן חממה טהורה איז דא די איסור פון בשר בחלב. אבער ווען די איסור פון אכילת דר איסור פון בשול אדר איסור הנאה פון בשר בחלב. אבער ווען די איסור פון אכילת בשר בחלב איז נישט ואיל עס איז דא די איסור פון עסן אט טמאה, און איז איסור חל על איסור. (שם זבולון תשע"ט)

פון וואס האט אברהם מורה געהאט? און וואס מינט אונכרי? קיה דבר ה' אל אברם בפתחה לאמר אל תירא אברם אונכרי מנגן לך שברך הרבה מאה: (טו א) צו פארשטיין וואס מינט אונכרי מנגן לך? נאר אברהם אבינו די שיכיות פון אונכרי מנגן לך צו שברך הרבה מאה: נאר אברהם אבינו האט באקומווען עשירות און כל טוב און ער וויסט דאך איז שבר מצהה בהאי עלמא לאיכא, מונז איך זיין איז דישר וואס ער באקומט איז זיין חלק פון עולם הבא, און אברהם איז נישט צופרידן פון דעם, יעצעט עס ערבען און דא פשט (פרדס יהודה תש"ע) אויף ראה אונכרי נתן לפניכם הימים: (דברים יא כו) וואס לבאורה איז שוער או מיר וויסט איז שבר מצהה בהאי עלמא ליכא און דא שטייט איז פסוק נתן לפניכם "חוים" און לבאורה מינט דאס שבר מצהה אויף די וועלט? נאר ער אס איז באוואוסט די קשייא פארוואס שבר מצהה בהאי עלמא ליכא און ער איז נישטא די לאו פון לא תלין פועלות שכיר? נאר ער אס שטייט (שו"ע ח"מ סי' של"ט) איז אויב מען דיניגט ארבטערטער דורך א שליח איז נישטא די לאו פון לא תלין און ווען משה רבינו האט געגעבן די תורה איז ער געועען א שליח איז זיין די גמ' (מכות דף ג' ג'): זאגט: תורה ציה לנו משה, תורה איז בגמ' 611 וואס מהה איז געועען דער שליח דאס איבערגעבן פאר כל ישראל, און אונכרי ולא יהיה לך האט דער אויבערשטער אלין געזאגט, איז צוזאמען 613, אויב אויז איז נישטא די לאו פון לא תלין בי שבר פון די מצוות, אבער די מצהה פון אונכרי ולא יהיה לך, האט דאך דער אויבערשטער אלין געזאגט, און נישט דורוך א שליח, איז אויף דעם איז אדא שבר אויף די וועלט, קען זיין פשט איז פסוק: ראה אונכרי: איז האב איך געגעבן, איז דעריבער הימים ברכח, איז דא שבר אויף די וועלט און דאס שטייט וויטער איז פסוק את הברכה, די שבר אויף די וועלט וויל אשר השמעו, פארוואס? וויל אונכרי: דאס האב איך אלין געזאגט. (אמרי יהודה בערזאן) לוייט דעם קען מאן דא זאגן: אברהם האט געבערגיג אונכרי אמרנה אויף די וועלט, קומט אים שכר פאר דעם, און אמונה וואס איז אונכרי האט דאך דער אויבערשטער אלין געזאגט, איז דא לא תלין דעריבער מזע מען גליק באצאלן, דאס שטייט אל תירא אברם, דארפסט נישט מורה האבן וועגן דיין שכר אויף די וועלט, וויל אונכרי וואס איז אמונה, מנגן לך, וועט דיר באשיצן און דעריבער וועסטו האבן שכר, און אויף דעם וואס דו טראקטס איז דאס וועט אוועקענעמען פון דיין שכר אויף יונגע וועלט, שברך הרבה מאה, וועסט האבן דארטן אויך אסאך שכר. [אי גוט די לשון שברך בעולם הזה און עולם הבא המו"ל. (הוסף הלוי מבני הר' יוסף הלוי קליטניך נ"י)]

וואס מינט גי ארויס פון דיין שטערן? וויל אונכרי איז היהודא זאגן זא השמיימה וספר הכהובים אם תוכבל לספר אונכרי ויאמר לו כה יהעה ורעד: (טו ה) עס איז דא דריידיווקים וואס מען דארף פארשטיין איז פסוק: [1] איז די ווערטער הבט נא השמיימה זענען איבעריג, וויל אויב מען דארף צילין די שטערן וויעס שטייט גליק נאכדעם וספר הכהובים, איז דאך פשוט איז מען דארף קוקן אויפן הימל? און אויב עס דארף שטיין איז שוער פארוואס דארף שטיין הבט נא השמיימה און נישט הבט השמיימה איז די נא? איז אויך איז שוער אויס שטייט שווין "זיאמר" הבט נא, אויב אויז פארוואס דארף שטיין נאכמאאל ויאמר לו כה יהעה ורעד, עס וואלט געקענעט שטיין ויאמר הבט נא השמיימה וספר הכהובים אם תוכבל לספר אונכרי כה יהעה ורעד?

דעת היליאען ראפֿשִׁיעָר טריניקט פּוֹ בעכעל פּוֹ דעם חזאה מלובליין מיט חכמה

ידי חסידים פרובירין זיך אරוס דריינן אונט ר' נפהיל צבי גואט זיך קלאר אויב זיך
לאוון אים נישט גניין צו זיין רבי פארט ער שיין אוועק מיט די צויבל, ווען די
חסידים האבן געען או ר' נפהיל צבי איז א עקשן האבן זיך געבעטען ער זאל
וואורטן און זיין וועלן פרען זיין ר' נפהיל צבי ווארטן בי זיין וועלן פרען,
ידי חסידים האבן דערצעילט פאָרַן חוווה ווענן אַגְוִוָּס ווַיְל זיך דוקא טרעטען
מייטן ר' בָּנֵין האט דער רבִי געגענטפערט זאל ער קוּמוּן.

זוי גיעען צוֹרִיק אָונְן געַבָּן אַיבָּעֶר פָּאָרַן גּוֹי אָוּ דָעֵר רבִי ווַיְל אִם זָעַן ר' נפהיל
צְבִּי פְּרִידִיט זיך גָּאָר אָונְן ווען ער קוּמוּט אַרְיִין אַין צִימָעֶר פָּוּן ר' בָּנֵין אָונְן ער זָעַט די
נאָלְדָעָנָע בעכער אויפָּן טִיש האט ר' נפהיל צְבִּי גַּעֲזָאָט ער אַין דָאַשְׁטָרִיך פָּאָר אַ
טְּרוֹנָק, האבן די חסידים געבענטגענט וואָסְעָר האט ער גַּעֲזָאָט ער דָאָרָפָ בְּרָאָגְעָן
אָונְן זיין ברענְגָּעָן אִים אַ פְּלָעַשְׁל, רופְט ער זיך אָן ער טְּרִינִיקֶט נִישְׁט פָּוּן אַ פְּלָאַש
נאָר פָּוּן אַ בעכער, אָונְן דער רבִי גַּעֲמָט אַ בעכער אָונְן ווַיְל דָאַס אַנְפִּילְן פָּאָר ר'
נפהיל צְבִּי גּוֹי וָאָס זָאָט מָעֵן פָּאָרְשָׁעָמֶט אִים אַזְוִי אָוּ ער גִּינִּיט שְׂוִין יעַצְּט אַוּוּק אָונְן
ער ווּעַט זיין נִשְׁט פָּאָרְקוּפִּין צוֹיבָל, האט דער רבִי אִים געפְּרָעָנֶט מָוֵט וָאָס אַין
ער גַּעֲוָאָרָן פָּאָרְשָׁעָמֶט? האט ר' נפהיל צְבִּי גַּעֲזָאָט ער ווַיְל גָּאָר טְּרִינִיקֶט פָּוּן
יעַנְעַגְלָעָנָע בעכער!

בדער חוזה האט נישט געהאט קיין חשק געבן אַ גוּי צוֹ טריינקען פֿון דעם השובע בעכער וואס נאר יהידים זונען זוכָה צוֹ טריינקען פֿון דעם אַ גוּי גרויסע ישיעות וואס דער בעכער דעלאלנטס זאל אַ גוּי טריינקען פֿון דעם אַבער ר' נפתלי צבי געט זיך שריין ווי אַפּוּער אַיז דִּי גוּיישׁ שְׁפָרָאַךְ: אַובי מען גיט אַים נישט צוֹ טריינקען פֿון יונען נאלדענעט בעכער גוּיט ער שוּן אוּוּק, דער חוזה האט אַבער געוואָלט צוּוויל אוּפּוּךְ שבת, האט ער געפרעומט וויפֵל געלט וויל דער גוּי פֿאָרֶן זאָק? האט ר' נפתלי צבי געגענטפֿערטע: ער ווועט געבן פֿאָרֶן רבִּין דִּי זאָק פֿאָר אַ מְתֻנָּה אַובי דער רבִּי ווועט אַים געבען צוֹ טריינקען מִיט זַיִן בעכער אַיז אַים אַזְיך געבן אַברכה! אַונְג דער חוזה האט מסכִים געוווען אַונְג האט אַנגעפֿילט דעם בעכער אַונְג גוּיט דָּאמֶס צוֹ ר' נפתלי צבי צוֹ טריינקען!

ר' נפתלי צבי נעטם איבער דעם בעבער און עס הערטש א שטילקיט און צימער וווען אלע קווקן אויפֿן גוי או ער זאל שיין טריינקען און איבערנגעבן די זאך צויבָּל פאנָן רבִּין, וווען פון די שטילקיט שרייט אום' ר' נפתלי צבי א ברכה "שחכְּל" אויפֿן קול און דער עולם ענטפֿערט אמן! אבער זוי פֿאַרטשטייען נישט וואם דא איז געווען ביז דער הייליגער הווע האט זיך אונגעווֹן "נפתלי צבי איז א חכם און האט אַרְיֶנְגְּנָאָכְּפָּט".

ודי שמחה אין געוען גורוים וווען ר' נפתלי צבי האט אראפונענו מען די חות מיטן מאנintel און דערצילט ווי אויז ער האט באקומווען די צויביל און האט פארשטיינען או זורך דעם ווועט ער האבן די מענלאאכקייט צו טריינקען פון די היילגע גאנלדגענעם בעכער. דער חוויה האט אויך הנאה געהאט און שטארק אאנגעוואנטשן דעם היילין ראפשיער. עם איי שיין געוען געונג צויביל אויך א זואיג וווענושער בזונ ער אונז'וינט וווענאריך ווארבושער.

עם איז געועען או ווינטער צום געדענעם, טיפע שניי אונ פראטען און בעים היילגען
חווזה מלובלען הרהך ר' יעקב צ'חק הורוויז זוקול איז נישט געועען קיין צויבעל
צו באקומוין איז נאנץ לובלען אויף די שבתדייגע סעודה. דער רביה האט געשיקט
זיין תלמידים גיין זוכן בי די גויסים אבער קיינער האט נישט געהאט און זי' זענען
געאנגען גראבן איז די שניי און איז פעלדער אפשער וועט מען מרעפן עפערם א
צוויבעל פארן צדיק, אבער נײַן! עם איז נישטא. דערויל בי דער הייליגער חזה
ווארט פאר זייןן חסידים האט ער געפוץט די זילבעגען כלים און ער האט אויך
געהאט א גאלדענען בעכער וואם יעדן ער בעה האט ער אליען געלאנטצע און
געפוצט און איז דעם בעכער האט קיינער נישט געהאט די זכיה צו טריינקען פון

רעם, און דער ואם האט געועז האט באקמען ישות לאין סוף.
דערוויליאו איז הרה'ק ר' נפתלי צבי מראפישין זצוקל' ואם איז געועז פון די
זונגערע תלמידים פון חוזה איז געאנגען אין מאך ווון צוויבל און ער זעם ווי א
נווי האט א זאך צוויבל צו פארקופן, ר' נפתלי צבי נייט צו צום גוי און פרענט
דרער גוי וויפיל וויל ער פאר זיין סחרורה און דער גוי האט געוואוסט או עס איז
ニシטַא קִין צוּוֹבֵל אֵין נָאֵם הָאָט גַּעֲבַעַטְן אֶגֶּר הַוִּיכָּן פְּרִיּוֹן אֵין ר' נַפְתָּלִי צְבִּי פְּרוּבָרֶט הַאֲנָדָלָן אֶבְּעָר דָּרָר גּוֹי וּוֹלְ נִישְׁתְּ הָעָרָן רַופֵּט יְזִק אֵין ר' נַפְתָּלִי צְבִּי פָּאָן
גּוֹי אֵיךְ וּוֹלְ מָאָכֵן מִיט דִּיר אַגְּשָׁעֶפֶת: אֵיךְ וּוֹלְ אַפְּקוּפִּין דִּין גַּנְגַּעַז וּאֵקְבָּעָר
בְּתָנָאי אוֹדוֹ פָּאַרְקוּפֶּט מִיר דִּין מַאֲנָטָל אֵין הָוֵט פָּוֹנְטָעָר, וְאַגְּטָ דָּרָר גּוֹי צָו
אַסְמָעָן אֵיז דָּאַךְ קָאָלֶט אֵין אַפְּרָאַסְט וּוּ אַזְוִי וּוּלְ אֵיךְ אַהֲיָם נִין אֵן מִין
מַאֲנָטָל אֵין הוֹט?

ר' נפתלי צבי געטט ארכוי פון טاش זיין געלט און וויזט דאס פארן גוי וואס
ווערט פארכישופט פאר די געלט און געטט אראפ זיין מאנטל און הווט און גיט
דאם פאר ר' נפתלי צבי און אויך די זאק פון צוויבל. ר' נפתלי צבי פרידט זיך
זיעיר און האפט אויעצט ווועט ער דערגריכין זיין וואנטש. ער לוייט דעם זאק
צוויבל איזן וואנן און טומ זיך און די הווט און מאנטל פון דעם גוי און האט זיך גוט
זונדעקט זיין פנים או מען זאל אים נישט דערקענען און מײינען או ער איזי אַנְגִּי.
ר' נפתלי צבי פארט לעבן שול וואו די תלמידים זונען געוען און רופט אוייס און
ער האט צוויבל צו פארכויפן, און עס ווערט אAngelوف צו זען צו עס איזי אמת און
זונען זי קומען און זען דעם גוי מיטן זאק פון צוויבל האבן זי זיך געפרידט און
דער רבּ וועט שוין האבן צוויבל פאר די אייער און אווי וועט די שטאטס
בענטשן זיך קענען האבן צוויבל פאר שבת.

הבר בדורו גואטמו נזוי בשערו או דו גולדשטיין בלילה
שבר שירם ושו דשר ברבי גואטמו נזוי בשערו או דו גולדשטיין בלילה

בנמצאת ח'אנגר צ'י ע"ז "עוזם דקטריביט" מרכז דאשינג'ה קבוצת שניות בוגראות ובקדרות צחירות ומחני יד צו שארגוינו

מן אברם פון טרסק מיט דעם ברכה און א זעלטנען שיינע מזב מוט גוטו פאפר \$6000 ערשות דורך שוננת העמיקס פון טשערקאמ און הארטיטיפל \$1000 ספר ווּהָ הרקייע באלאנט צו ר' ישע'י מוקערטען \$15000 ספר יסוד יוספ' באלאנט צו ר' שלום אליעזר מראצ'ארט \$3000, הפלין ואם וועגע מוייחס צום קדושת לוי מבארדיישוב, פרשיות של ראש מיהום לאמרוי' ר' חמאטוריוקה, שיינע בריוו פון פולענער רבין זוקיל' ווען הרבעת תורה \$2200, פאפא רב און צעהלמער רב זוקיל' שריבין אַבְרָהָם בֶּן־צָהָר אֲבִין אַבְרָהָם ז' בריכם \$200, סעט זיין תורה \$1000, שׂוּעָר חֵימָן גַּח דָּפָע זְטָבָר מִזְבָּח מִזְבָּח מִזְבָּח \$1000, ספר וואם האט באלאנט צו הרה'צ' ר' יענקל' פְּשָׁעוֹאַרְסָק \$900, ספר מליצ' אַש' בְּרִיכָּם \$200, סעט לִקְשָׁוּי מַהְרִי' אַהֲרָן הַשְׁמִינִי \$150, חומש עם פירוש שם אַפְּרִים וּטוֹצָאָת חִימָן מַשְׁעָרָנוֹוִין תְּרָא'a \$2000, ספר משנה הלכות מיט' הקדשת המחבר אונגואר רב וצ'ל' צו הרה'ק' ר' פונחס שלום האגר מוויזנץ זוקיל' מיט זיין חתימה \$1000 נאנצע הלהים געדראוקן אַזְנָבָרָם פְּעָלָט דעם שע' \$2000, 5 בריכם משנה ברורה עם עד ספר מיט' מגונה בת' גענקייט פון חוץ חיים אלליין \$3000 ברית אברם דפוס ראשון \$1500, דרך אמונה סגנאט ח'ב' דפ'ז'ר \$700, ר'ך מיט חתימה ר' ברוך בענדרט ליכטנשטיין אביו של הרה'ק' ר' הילל מקאלמייא \$5000, ספר בעמ'ן זאב באלאנט צו חפארת שלמה' ואדאמפק, חובת הלובות שנות ש' מזב יפה' וקח חסר השער \$3000, סעט ארבע טורדים מזב נהדר עם בריב' אריגנילית נדפס וידחרנרטס עם החmittה הנאו'ן ר' ווּה בְּרִיךְ אַבְּאָה לְפָפָא אַבְּד' בְּחוּף וְעַד \$2000, פְּרִיעָן חִימָן קָרְעָלָן שִׁיח' לְלִיבְרָה קְבָּלָה כת' \$2000.

מלה ברו"ן א פאר בלעטער פון גאנאו ר' יוזיאל ליפשטיין דש דפערראַך והמשה זיין וועלטן \$2000 ספער עם חתימת הרה"ק ר' אביש מסראַלאָם \$4000

4403 16 Ave Brooklyn, NY 11204 USA 718 438 8414 718 633 5500 T/f Hours are 11-7:30 Fri till 1:30, To receive pardes: send to pardesyehuda1@gmail.com or pickup in the store from Wednesday also on the web at WWW.SEFORIMWORLD.COM